

induere immortalitatem et incorruptionem non dubitetur :
 « Ut in quod pervenimus, in eo ambulemus¹. » Certe si
 nimis inquirendo in aliquo forte deviamus ; saltem in
 creatura, non in Creatore deviemus. Conetur unusquis-
 que quantum potuerit, corpus convertere in spiritum,
 dum tamen in corpus non convertat Deum.

SERMO CCLXXVIII².

*De vocatione apostoli Pauli, et commendatione
 Dominicæ orationis.*

Pro solemnitate conversionis S. Pauli, I.

I. HODIE lectio de Actibus Apostolorum hæc pronun-
 tiata est, ubi apostolus Paulus ex persecutore Christiano-
 rum, annuntiator Christi factus est. Hodie in illis regio-
 nibus etiam loca ipsa testantur, quod tunc gestum est ;
 et nunc legitur, et creditur. Utilitas autem rei gestæ hu-
 jus hæc est, quam Apostolus ipse commemorat in epis-
 tolis suis³. » Dicit enim ad hoc sibi veniam datam om-
 nium peccatorum suorum, et illius furoris atque insanix
 qua pertraherat Christianos ad necem, qui minister erat
 furoris Judæorum, sive in lapidatione sancti Martyris
 Stephani, sive in cæteris exhibendis et adducendis ad pœ-
 nam ; ut nemo de se desperet, qui fuerit magnis peccatis
 involutus, et magnis sceleribus irretitus, quasi veniam
 non sit accepturus, si conversus fuerit ad eum, qui pen-

¹ Philip. ii, 16. — ² Alias de Diversis 34. — ³ Florus ad 1 Tim. 1.

dens in cruce oravit pro persecutoribus dicens : « Pater
 » ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt¹. » Factus est
 ille ex persecutore prædicator et doctor gentium : « Fui
 » primo, inquit, blasphemus et persecutor et injuriosus :
 » sed ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo
 » ostenderet Christus Jesus omnem longanimitatem, ad
 » informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam
 » æternam². » Gratia enim Dei salvi efficimur a peccatis
 nostris, in quibus ægrotamus. Illius, illius medicina est,
 quæ sanat animam. Nam se ipsa vulnerare potuit, sanare
 non potuit.

II. Namque et in ipso corpore in potestate habet homo
 ægrotare, convalescere autem non ita habet in potestate.
 Si enim excedat modum, et intemperanter vivat, faciat-
 que illa quæ sunt incommoda valetudini, et expugnantia
 sanitatem, uno die, si vult, cadit in morbos ; non autem
 cum ceciderit, convalescit. Ut enim ægrotet, se ipsum
 adhibet ad intemperantiam : ut autem convalescat, me-
 dicum adhibet ad salutem. Non enim potest, ut diximus,
 in potestate habere recipendam sanitatem, quomodo ha-
 bet in potestate amittendam. Sic etiam secundum animam,
 ut peccando in mortem caderet homo, ut ex immortali
 mortalis fieret, ut subderetur diabolo seductori, fuit in
 ejus libero arbitrio ; quo ad inferiora declinando superiora
 deseruit, et aurem præbendo serpenti, aurem clausit ad
 Deum, atque constitutus inter præceptorem et seducto-
 rem, magis seductori quam præceptori obtemperare dele-
 git. Unde enim audivit Deum, inde audivit diabolum.
 Quare ergo non potius meliori credidit ? Ideoque invenit
 verum esse quod prædixerat Deus, falsum quod promise-
 rat diabolus. Hæc prima origo malorum nostrorum, hæc
 radix omnium miseriarum, hoc semen mortis ex propria

¹ Luc. xxiii, 34. — ² 1 Tim. i, 13 et 16.

et libera voluntate primi hominis; qui sic est factus, ut si obediret Deo, semper beatus et immortalis esset; si negligeret et contemneret præceptum ejus, qui volebat in illo salutem perpetuam custodire, in morbum mortalitatis irrueret. Tunc ergo medicus a sano contemptus est, nunc curat ægrotum. Alia sunt enim præcepta, quæ dat medicina ad tenendam sanitatem; sanis enim dantur, ne ægrotent: alia sunt autem, quæ jam ægroti accipiunt, ut recuperent quod amiserunt. Bonum erat homini, ut obediret medico, cum sanus esset, ne medicus illi opus esset. « Non est enim opus sanis medicus, sed ægrotantibus¹. » Proprie quippe medicus dicitur, per quem sanitas recuperatur. Nam semper Deus medicus opus est etiam sanis, ut sanitas ipsa teneatur. Bonum ergo illi erat tenere perpetuam sanitatem, in qua conditus erat. Contempsit, abusus est, intemperantia sua decidit in malam valetudinem hujus mortalitatis: audiat vel modo præcipientem medicum, ut possit inde surgere, quo per peccatum ipse decubuit.

III. Sed plane, fratres, quemadmodum in ipsa medicina sanus faciendo quæ imperat sapientia salutis, manet in eo quod habet; si autem cœperit ægrotare, incipit audire præceptum, et incipit facere, si vere curat recipere bonam et integram valetudinem; cum autem cœperit id facere, non continuo jam sanus est; sed diu observando pervenit ad illam sanitatem, quam minus temperando perdiderat: hoc illi autem prodest quod jam incipit observare, ne augeat ægritudinem, et ut non solum deterior non fiat, sed etiam incipiat melius habere, qui paulatim fit sanus: spes est enim perfectæ sanitatis, quando incipit homo minus minusque ægrotare. Sic etiam juste vivere in hac vita, quid est aliud, nisi audire præcepta legis, et

¹ Matth. ix, 12.

facere? Numquid ergo quicumque faciunt præcepta legis, jam sani sunt? Nondum: sed ut sani fiant, faciunt. Non deficiant faciendo: quia paulatim recipitur quod semel amissum est. Si enim cito rediret homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esset peccando cadere in mortem.

IV. Cecidit quisque, verbi gratia, in morbum corporis per intemperantiam, natum est illi aliquid in corpore, quod opus est etiam secari: sine dubio dolores passurus est: sed dolores illi non erunt infructuosi. Si dolores sectionis pati non vult, vermes putredinis patietur. Incipit ergo dicere medicus: Observa illud atque illud, hoc noli tangere, noli isto cibo uti vel potu, inquietus esse ad illam rem noli. Incipit facere, jam observans est præceptorum; sed nondum sanus. Quo ergo valet quod observat? Ne pestis quæ illi accidit augeatur, atque ut etiam minuatur. Quid ergo sequitur? Accedat oportet ab observationem præceptorum etiam medici secantis manus, et dolores salubres infligentis. Si ergo ille positus in ulcere putrido dicat: Quid mihi prodest, quia observo præcepta, si dolores patior sectionis? Respondetur; Sed utroque curaberis, et observantia præceptorum, et tolerantia dolorum. Tantum est enim quod fecisti tibi, non observando cum sanus esses. Acquiesce itaque medico, donec saneris: meritum est enim ulceris tui, quidquid pateris molestiarum.

V. Sic venit ad afflictum et laborantem medicus Christus, qui ait: « Non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Non veni vocare justos, sed peccatores¹. » Vocat peccatores ad pacem, vocat ægrotantes ad sanitatem. Imperat fidem, imperat continentiam, temperantiam, sobrietatem; refrenat concupiscentiam avaritiæ: dicit quid faciamus, quid observemus. Qui observat hæc, jam potest dici juste vivere secundum præceptum medicinæ:

¹ Matth. ix, 12, 13.

sed nondum recepit illam sanitatem et illam integram valetudinem, quam Deus promittit per Apostolum, dicens: « Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, et » mortale hoc induere immortalitatem. Tunc fiet sermo » qui scriptus est: Absorpta est mors in victoriam. Ubi » est, mors, contentio tua? Ubi est, mors, aculeus tuus¹? Tunc plena sanitas erit, et cum Angelis sanctis æqualitas. Sed modo antequam fiat, fratres mei, cum cœperimus observare præcepta, quæ medicus præcipit, quando patimur etiam aliquas tentationes et tribulationes, non putemus nos sine causa observare, quia major dolor videtur sequi præcepta illa quæ observas. Quod enim pateris tribulationes, manus est secantis medici, non sententia iudicis punientis. Fit hoc, ut perfecta sit sanitas: patiamur, feramus dolores. Dulce peccatum est: per amaritudines ergo tribulationis perniciosam dulcedo digeratur. Delectabat te, quando fecisti malum: sed incidisti in infirmitatem faciendo. A contrario medicina est, facit tibi ad tempus dolorem, ut recipias perpetuam sanitatem. Utere illa, et noli repellere.

VI. Sane ante omnia illud antidotum non recedat, quod contra omnes putredines, contra omnium peccatorum venena plurimum valet, ut dicas, et verum dicas Domino Deo tuo: « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos » dimittimus debitoribus nostris². » Hoc enim pactum cum ægrotis medicus conscripsit atque firmavit. Quoniam duo sunt genera peccatorum, unum quo in Deum, alterum quo in hominem peccatur. Unde etiam duo sunt præcepta illa, in quibus tota Lex pendet et Prophetæ: « Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex » tota anima tua, et ex tota mente tua; et diliges proximum tuum tanquam te ipsum³. » Et in his continetur

¹ 1 Cor. xv, 53-55. — ² Matth. vi, 12. — ³ Id. xii, 37.

etiam Decalogus præceptorum Legis, ubi tria præcepta pertinent ad dilectionem Dei, septem ad proximi: de quibus satis aliquando tractavimus.

VII. Quomodo ergo duo sunt præcepta, sic et duo genera peccatorum. Aut enim in Deum peccatur, aut in hominem. Peccatur autem in Deum, etiam corrumpendo templum ejus in te: etenim Deus redemit te sanguine Filii sui¹. Quanquam et antequam redimereris, cujus servus eras, nisi ejus qui condidit omnia? Peculiariter quodam modo te habere voluit redemptum sanguine Filii sui. « Et non estis vestri, inquit Apostolus; empti enim » estis pretio magno: glorificate et portate Deum in corpore vestro². » Ergo ille, a quo redemptus es, fecit te domum suam. Numquid tu vis everti domum tuam? Sic nec Deus suam, hoc est, te ipsum. Si tibi non parcis propter te ipsum, parce tibi propter Deum, qui te fecit templum suum: « Templum enim Dei sanctum est, inquit, » quod estis vos. Et qui templum Dei corruperit, corrumperet illum Deus³. » Quæ peccata homines quando faciunt putant se non peccare, quia nulli homini nocent.

VIII. Hoc itaque volo intimare Sanctitati Vestræ, quantum breve tempus admittit, quid mali faciant, qui se ipsos corrumpunt voracitate, ebrietate, fornicatione; et reprehendentibus respondent: Feci de ratione mea, de possessione mea: cui quid rapui? cui quid abstuli? contra quem feci? Bene mihi sit volo, ex eo quod Deus mihi dedit. Videtur iste innocens, quod quasi nulli noceat. Sed quomodo est innocens, qui non parcit sibi? Ille enim innocens est, qui nulli nocet, quia dilectionis proximi regula ab ipso est. Hoc enim dixit Deus: « Diliges proximum tuum tanquam te ipsum. » Quomodo ergo in te salva est dilectio proximi, quando dilectio tui per intemperantiam vul-

¹ Florus ad 1 Cor. iii. — ² 1 Cor. vi, 19, 20. — ³ Id. iii, 17.

neratur? Deinde dicit tibi Deus: Cum per ebrietatem corrumpere te vis, non cujuslibet domum evertis, sed domum meam. Ubi habitabo? In istis ruinis? in istis sordibus? Si hospitem reciperes aliquem servum meum, reficeres et mundares domum, quo intraret servus meus: non mundas cor, ubi habitare ego volo?

IX. Unam ergo rem commemoravi, fratres, ut videatis quomodo peccent, qui se ipsos corrumpunt, cum sibi innocentes videntur. Sed quoniam in ipsa fragilitate et mortalitate vitæ hujus difficile est ut homo non excedat modum aliquantum in his rebus, quibus ad necessitatem utitur, adhibendum est illud remedium: « Dimitte nobis » debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: » si dicatur, et vere dicatur. Adulterium facere prohiberis, ne noceas proximo¹. Quomodo enim non vis accedi ad tuam, sic non debes accedere ad alienam uxorem. Si autem tua intemperantius usus fueris, numquid videris nocere alicui, quia uteris tua? Sed eo ipso concesso immoderatus utendo, corrumpis in te templum Dei. Nemo te accusat extraneus: sed quod responsum dabit conscientia tua Deo dicenti per Apostolum: « Ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione » et honore; non in morbo desideriorum, sicuti gentes, » quæ ignorant Deum²? » Quis est autem habens uxorem, qui eo modo utatur uxore, ut non excedat legem liberos procreandi? Ad hoc enim data est: convincunt te tabulæ quæ scribuntur in matrimonio. Pactus es quemadmodum duceres: sonat tibi scriptura pactionis: « Liberos procreandorum causa. » Non ergo accedas, si potes, nisi liberorum procreandorum causa. Si modum excesseris, contra illas tabulas facies et contra pactum. Nonne manifestum est? Eris mendax, et pacti violator:

¹ Florus ad 1 Thess. iv. — ² 1 Thess. iv, 4.

et quærit in te Deus integritatem templi sui, et non invenit; non quia tua usus es, sed quia immoderate usus es. Nam et vinum de apotheca tua bibis, et tamen si sic bibis, ut inebrieris, non quia re tua usus es, ideo non peccasti: donum enim Dei convertisti ad corruptionem tuam.

X. Quid ergo, fratres? Certe manifestum est, et renuntiat omnium conscientia, quia difficile est sic uti rebus concessis, ut non aliquantulum excedatur modus. Quando autem excesseris modum, offendis Deum, cujus templum es. « Templum enim Dei sanctum est, quod » estis vos. » Nemo se fallat: « Quisquis templum Dei » corruperit, corrumpet illum Deus¹. » Dicta sententia est, teneris reus. Quid dicturus es in orationibus tuis, quando rogabis Deum, quem offendis in templo suo, quem pellis de templo suo? Quomodo mundabis rursus in te domum Dei? Quomodo eum reduces ad te? quomodo, nisi dicendo ex vero corde tuo, et verbis et factis: « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus » debitoribus nostris? » Quis enim te accusabit immoderate utentem tuo cibo, tuo potu, tua conjuge? Nemo accusabit hominum: sed tamen quia Deus arguit, exigens de te integritatem templi sui et incorruptionem habitationis suæ, dedit tibi remedium, tanquam dicens: Si excedendo modum offendis me, et ego tenebo te reum, ubi te nullus hominum accusat; dimitte homini quod in te peccavit, ut dimittam tibi quod peccas in me.

XI. Tenete istud fortiter, fratres: Qui enim et ad hujusmodi antidotum renuntiaverit, nulla illi spes salutis omnino remanebit. Qui mihi dixerit: Non remitto peccata, quæ in me forte homines peccant, non est unde illi promittam salutem. Non enim possum ego promittere,

¹ 1 Cor. iii, 17, 18.

quod non promittit Deus. Ero enim non dispensator verbi Dei, sed dispensator serpentis. Serpens enim promisit bonum peccanti, Deus autem mortem minatus est. Quid enim illi evenit, nisi quod minatus est Deus? Et longe ab eo factum est, quod ille pollicitus est. Vultis ergo, fratres, ut dicam vobis: Etsi peccaveritis, etsi non dimiseritis peccata hominibus, prorsus salvi eritis, cum venerit Christus Jesus, omnibus indulgentiam dabit? Non dico, quia non audio: non dico quod mihi non dicitur. Promittit quidem Deus indulgentiam peccatori, sed præterita omnia dimittens conversis, credentibus, baptizatis. Hoc lego, hoc audeo promittere, hoc promitto, et quod promitto promittitur mihi. Et cum legitur, omnes audimus: condiscipuli enim sumus, unus magister est in ista schola.

XII. Omnia ergo præterita conversis dimittuntur: cæterum hujus vitæ sunt quædam gravia et mortifera, quæ nisi per vehementissimam molestiam humiliationis cordis et contritionis spiritus et tribulationis poenitentiae non relaxantur. Hæc dimittuntur per claves Ecclesiae. Si enim tu te cœperis judicare, si tibi cœperis displicere, Deus veniet, ut misereatur. Si tu te punire volueris, parcat ille. Qui autem agit bene poenitentiam, suus ipse punitor est. Sit oportet ipse severus in se, ut in eum sit misericors Deus: quomodo dicit David: « Averte faciem tuam » a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele¹. » Sed quo merito? Ait in ipso Psalmo: « Quoniam iniquitatem » meam ego agnosco, et peccatum meum ante me est » semper². » Si ergo tu agnoscis, ille ignoscit. Sunt autem peccata levia et minuta, quæ devitari omnino non possunt, quæ quidem videntur minora, sed multitudine premunt. Nam et acervus frumenti minutissimis granis

¹ Psal. 1, 11. — ² Ibid. 5.

colligitur, et tamen onerantur inde naves: et si amplius onerentur, demerguntur. Unum fulmen dejicit aliquem, et occidit: sed et si pluvia sit nimia, minutissimis guttis tamen multos interficit. Illud uno ictu perimit, illa ex multitudine extinguit. Magnæ bestiae uno morsu occidunt hominem: minutæ autem cum fuerint multæ congregatæ, plerumque interimunt, et talem perniciem inferunt, ut poenis hujusmodi gens superba Pharaonis judicari meruerit. Si ergo, quamvis minuta sint ista peccata, tamen quia tam multa sunt, ut congregata acervum faciant, quo te premant; bonus est Deus, qui etiam ipsa dimittit, sine quibus non potest ista vita duci. Quomodo autem dimittit si non dimittas, quæ in te committuntur?

XIII. Sententia ista sic est in corde hominis, quomodo cadus, unde sentinatur navis in pelago. Non potest enim nisi aquam admittere per rimas compaginis suæ. Paulatim tamen adhibendo tenuem liquorem, facit multam collectionem, ita ut si non exhauriatur, navem opprimat. Sic et in ista vita habemus quasdam mortalitatis fragilitatisque nostræ rimulas, per quas intrat peccatum de fluctibus hujus sæculi. Arripiamus, tanquam sitellam, istam sententiam, ut sentinemus, ne demergamur. Dimittamus debita debitoribus nostris, ut dimittat nobis Deus debita nostra. Per hanc sententiam (si fiat, ut vere dicatur,) exhauris quidquid influxerat. Sed cautus esto: adhuc enim in mari es. Nam cum hoc semel feceris, non sufficit, nisi perveneris trajecto isto mari ad illam patriæ soliditatem et firmitatem, ubi nullis fluctibus quatiaris, nec dimittas quod in te non admittitur, nec tibi dimitti velis quod non admittis.

XIV. Satis me hoc commendasse arbitror Charitati Vestræ, et commendo propter fluctus istos, in quibus periclitamur, remedium salutare teneamus. Et videte etiam

quantum peccet, qui nocere studet innocenti; cum ille jam non sit ferendus, qui non dimittit quod ei quisque nocuerit. Attendant ergo fratres nostri, et videant adversus quos habebant aliquas amaritudines odiorum. Si non illas dimiserunt, vel per istos dies videant quid faciant ista de cordibus eorum. Aut certe si se tutos putant, mittant acetum in vasa, in quibus bonum vinum servare consueverunt. Non mittunt, et cauti sunt, ne testa vitietur: et odium mittunt in cor suum, non timentes ne quid ibi corruptionis operetur? Servate ergo, fratres, ut nulli noceatis, quantum potestis: et si qua vobis immoderatio de usu isto concessarum rerum, vitæ humanæ infirmitate subreperit, quoniam pertinet ad corruptionem templi Dei, tenete atque versate, ut ea quæ in vos committuntur, cito dimittatis hominibus, ut Pater vester qui in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra.

SERMO CCLXXIX¹.

De Paulo apostolo.

Pro solemnitate conversionis ejusdem, II.

I. VERBA Apostoli audivimus, imo per Apostolum verba Christi loquentis in illo, quem de persecutore prædicatorem fecit, percutiens et sanans, occidens et vivificans; occisus agnus a lupis, et faciens agnos de lupis. Prædictum erat in præclara prophetia, cum Jacob sanctus pa-

¹ Alias 24 ex Sirmondianis.

triarcha benediceret filios suos, præsentem tangens, futura prospiciens, prædictum erat quod in Paulo contigit. Erat enim Paulus, sicut ipse testatur, de tribu Benjamin¹. Cum autem Jacob benedicens filios suos venisset ad Benjamin benedicendum, ait de illo: « Benjamin lupus rapax. » Quid ergo? Si lupus rapax, semper rapax? Absit. Sed quid? « Mane rapiet, ad vesperum dividet escas². » Hoc in apostolo Paulo completum est, quia et de illo prædictum erat. Jam, si placet, inspiciamus illum mane rapientem, ad vesperum escas dividentem. « Mane et vesperum » posita sunt pro eo ac si diceretur: Prius et postea. Sic ergo accipiamus: Prius rapiet, postea dividet escas. Attendite raptorem: « Saulus, inquit, sicut Actus Apostolorum testantur, acceptis litteris a principibus sacerdotum, ut ubicumque inveniret viæ Dei sectatores, attraheret et adduceret, utique puniendos, » ibat spirans et anhelans cædes³. » Hic est ille mane rapiens. Nam et quando lapidatus est Stephanus primus martyr pro nomine Christi, evidentius aderat et Saulus. Et sic aderat lapidantibus, ut non ei sufficeret si tantum suis manibus lapidaret. Ut enim esset in omnium lapidantium manibus, ipse omnium vestimenta servabat, magis sæviens omnes adjuvando, quam suis manibus lapidando. Audivimus: « Mane rapiet; » videamus, « Ad vesperum dividet escas. » Voce Christi de cœlo prostratus est, et accipiens interdictum sæviendi, cecidit in faciem suam; prius prosternendus, deinde erigendus; prius percutiendus, postea sanandus. Non enim in illo Christus postea viveret, nisi occideretur in eo quod male ante vixisset. Quid ergo prostratus audivit? « Saule, Saule, quid me persequeris? Durum est tibi adversus stimulum calcitrare⁴. » Et ille, « Quis es, Domine? » Et vox desuper,

¹ Philip. III, 5. — ² Gen. XLIX, 17. — ³ Act. IX, 1 et seqq. — ⁴ Ibid. 4, 5.